

Vendim nr. 11 datë 10.03.2023

(V-11/23)

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga: Holta Zaçaj, Kryetare, Marsida Xhaferllari, Fiona Papajorgji, Sonila Bejtja, Sandër Beci, Ilir Toska, Genti Ibrahimimi, Marjana Semini, Elsa Toska, anëtarë, me sekretare Belma Lleshi, në datat 26.01.2023 dhe 21.02.2023 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 7 (E) 2022 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: **ËNGJËLL MYTEVELI**

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

FILLARETI SALIHAIJ, FATRI SHISHMANI, LEJLA SHISHMANI, VIOLETA TOPÇI, HAFET GJINO

OBJEKTI: **Shfuqizimi i vendimeve nr. 253 regjistri, datë 11.11.2020; nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.**

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 18, 33, 41, 42, 43, 131, pika 1, shkronja “P”, 133, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 6 dhe 14 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Elsa Toska, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara Fillareti Salihaj, Fatri Shishmani, Lejla Shishmani, Violeta Topçi dhe Hafet Gjino, që kanë kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Shtetasi Rahmi Shishmani (Pojani) ka qenë pronar, përpara datës 29.11.1944, i një trualli dhe një shtëpie të ndërtuar mbi të, të ndodhura në qytetin e Korçës. Në vitin 1947 kjo pronë është marrë nga shteti me vendimin nr. 16, datë 31.05.1947 të Seksionit Financiar të Nënprefekturës së Qendrës, Korçë, në zbatim të dekretligjit nr. 234, datë 18.05.1946 “Për nxjerrjen e të ardhurave shtetërore”, për shkak të mospagimit nga ky shtetas të tatimit të jashtëzakonshëm mbi fitimin gjatë luftës të vendosur sipas ligjit nr. 37, datë 13.01.1945 “Për tatimin e jashtëzakonshëm”.

2. Në vitin 1962 këtë pronë shteti ia ka kaluar në pronësi vëllezërve Myteveli, si kompensim për një pronë/shtëpi dhe truall që iu është shpronësuar në atë periudhë për efekt të planit rregullues të qytetit të Korçës. Nga viti 1963 ata kanë banuar në këtë shtëpi.

3. Në vitin 1995, mbështetur në ligjin nr. 7698, datë 15.04.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”, të ndryshuar (ligji nr. 7698/1993), me vendimin nr. 706, datë 22.03.1995 (vendimi nr. 706/1995), Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave pranë Bashkisë Korçë (KKKP, Korçë), ndër të tjera, ka vendosur të njohë Rahmi Shishmanin si ish-pronar të shtëpisë me sipërfaqe 583 m², të ndodhur në Korçë, me kufij të përcaktuar, duke ua kthyer këtë pronë trashëgimtarëve të tij (Selie Shishmani, Fillareti Shishmani, Zhaneta Shishmani, Fatri Shishmani, Violeta Shishmani, Lejla Shishmani, Hajet Shishmani dhe Romeo Shishmani). Në këtë rast, KKKP-ja, Korçë ka vendosur po ashtu që ndërmarrja, institucioni dhe çdo person fizik dhe juridik që ka në administrim pronën të bëjë kalimin e saj në duar të pronarit, i cili një kopje të vendimit e paraqet për regjistrim në hipotekë. Mbi bazën e këtij vendimi, prona është regjistruar në regjistrat hipotekorë në pronësi të trashëgimtarëve të Rahmi Shishmanit.

4. Pas këtij vendimi të KKKP-së, Korçë, në nenin 1 të ligjit nr. 7698/1993 është bërë një shtesë me ligjin nr. 7916, datë 12.04.1995, që ka hyrë në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare nr. 11, datë 31.05.1995. Me shtesën e bërë kjo dispozitë parashikonte: “Ky ligj u njeh ish-pronarëve a trashëgimtarëve të tyre të drejtën e pronësisë për pronat e shtetëzuara, të shpronësuara ose të konfiskuara sipas akteve ligjore (duke përfshirë edhe ligjin nr. 37, datë 13.01.1945 “Për tatimin e jashtëzakonshëm”), nënligjore e vendimeve të gjykatës të dala pas datës 29 nëntor 1944, ose të marra pa të drejtë nga shteti me çdo mënyrë tjetër, si dhe përcakton mënyrat dhe masat për kthimin a kompensimin e tyre.”.

5. Shtesa e bërë si më lart, në nenin 1 të ligjit nr. 7698/1993, pikërisht fjalia “duke përfshirë edhe ligjin nr. 37, datë 13.01.1945 “Për tatimin e jashtëzakonshëm”, është bërë

objekt i kontrollit kushtetues, në përfundim të të cilit, me vendimin nr. 16, datë 17.04.2000 (vendimi nr. 16/2000), Gjykata Kushtetuese (Gjykata) e ka shfuqizuar atë si të papajtueshëm me Kushtetutën dhe me marrëveshjet ndërkombëtare.

6. Në vitin 2001 kërkuesi dhe të tjerë (trashëgimtarë të vëllezërve Myteveli) kanë kundërshtuar në gjykatë vendimin nr. 706/1995 të KKKP-së, Korçë, duke kërkuar ndryshimin e tij dhe detyrimin e trashëgimtarëve Shishmani t'i njihnin pronarë të shtëpisë me sipërfaqe 583 m². Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë, me vendimin nr. 1439, datë 09.07.2003, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë, me arsyetimin se ish-pronarit Rahmi Shishmanit prona i ishte marrë nga shteti në mënyrë të padrejtë me ligjin nr. 37, datë 13.01.1945 “Për tatimin e jashtëzakonshëm”, prandaj me të drejtë KKKP-ja, Korçë i kishte njohur pronësinë dhe kthyer pronën trashëgimtarëve të tij, ndërkohë që vendimi nr. 16/2000 i Gjykatës nuk kishte efekt prapaveprues në këtë rast.

7. Mbi ankimin e trashëgimtarëve Myteveli, me vendimin nr. 332, datë 11.12.2003, Gjykata e Apelit Korçë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, duke e gjetur të drejtë arsyetimin e saj.

8. Ndërkohë, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, për rekursin e trashëgimtarëve Myteveli, me vendimin nr. 1098, datë 07.07.2005, ka vendosur ndryshimin e vendimeve të gjykatës së shkallës së parë dhe të gjykatës së apelit, duke pranuar padinë dhe anuluar vendimin nr. 706/1995 të KKKP-së, Korçë, si dhe detyruar të paditurit (trashëgimtarët Shishmani) të njihnin paditësit (trashëgimtarët Myteveli) pronarë të shtëpisë së banimit objekt konflikti. Kolegji Civil, duke mbajtur në konsideratë edhe vendimin nr. 16/2000 të Gjykatës, ka arsyetuar se ish-pronarit Rahmi Shishmani prona nuk i ishte marrë nga shteti në mënyrë të padrejtë, ndaj njohja pronar dhe kthimi i pronës nga KKKP-ja, Korçë binte në kundërshtim me ligjin nr. 7698/1993.

9. Në datën 19.01.2006 trashëgimtarët Shishmani (Salie Shishmani, Lefta Shishmani, Eduard Shmili dhe Rudina Shmili) i janë drejtuar Gjykatës me kërkesë për shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, me pretendimet se procesi gjyqësor i zhvilluar në Gjykatën e Lartë ishte i parregullt, pasi gjykimi i çështjes ishte bërë në mungesë të palës dhe pa e njoftuar atë, ndërkohë që ajo nuk ka pasur dijeni për rekursin e palës kundërshtare, si dhe Gjykata e Lartë kishte kapërcyer kompetencat e saj duke bërë vlerësim rrethanash e faktesh. Me vendimin nr. 18, datë 23.06.2006, Gjykata ka vendosur rrëzimin e kërkesës, me arsyetimin se kërkuesve nuk u është mohuar padrejtësisht pjesëmarrja në gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe njëkohësisht e drejta e mbrojtjes, në rrethanat kur ata nuk arritën të provojnë pretendimet e tyre për mungesën e komunikimit të rekursit. Po

kështu, është gjetur i pabazuar edhe pretendimi i kërkuësve për kapërcimin e kompetencave nga Gjykata e Lartë.

10. Në datën 21.11.2006, trashëgimtarët Shishmani kanë paraqitur padi në gjykatë me objekt pavërtetësinë e dokumentit “Lajmërimarrje akti gjyqësor” të datës 21.04.2004 të Gjykatës së Apelit Korçë, pikërisht të aktit të komunikimit të rekursit për të paditurit Shishmani. Me vendimin nr. 219, datë 29.01.2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë ka pranuar padinë, duke njohur të pavërtetë dokumentin “Lajmërimarrje akti gjyqësor”, datë 21.04.2004 të Gjykatës së Apelit Korçë dhe shpallur atë të pavlefshëm, me arsyetimin se nga ekspertimi grafik ka rezultuar që nënshkrimi në rubrikën “Marrësi” është i falsifikuar. Mbi ankimin e të paditurve Myteveli, me vendimin nr. 147, datë 16.04.2007, Gjykata e Apelit Korçë ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, duke e gjetur të drejtë arsyetimin e saj. Kundër këtij vendimi është paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë.

11. Në datën 06.06.2007 Salie Shishmani ka paraqitur përsëri ankim kushtetues individual, duke kërkuar shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat pretendime të ngritura më parë, por duke sjellë në këtë rast si rrethanë të re shpalljen të pavlefshëm të aktit të komunikimit të rekursit me vendim gjyqësor të formës së prerë. Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës, me vendimin nr. 133, datë 01.10.2007, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, duke arsyetuar, ndër të tjera, se shkak i ri i paraqitur nga kërkuësja si pretendim për riparaqitjen e kërkesës, konkretisht vendimi nr. 219, datë 29.01.2007 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, i lënë në fuqi me vendimin nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë, është kundërshtuar me rekurs në Gjykatën e Lartë. Për rrjedhojë, në kushtet kur për rrethanat e reja të pretenduara ka një proces gjyqësor në Gjykatën e Lartë, Gjykata nuk është kompetente të shqyrtojë kërkesën.

12. Ndërkohë, për rekursin e të paditurve Myteveli, me vendimin nr. 526, datë 22.11.2011, Gjykata e Lartë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë, me të cilin është lënë në fuqi vendimi nr. 219, datë 29.01.2007 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, përmes të cilit është deklaruar i pavërtetë dhe shpallur i pavlefshëm dokumenti “Lajmërimarrje akti gjyqësor” i datës 21.04.2004.

13. Në vijim, trashëgimtarët Shishmani (Fillareti Salihaj, Fatri Shishmani, Lejla Shishmani, Violeta Topçi dhe Hafet Gjino) i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit të formës së prerë, duke kërkuar prishjen e vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe të vendimit nr. 332 datë 11.12.2003 të Gjykatës së Apelit Korçë, si dhe dërgimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Apelit Korçë.

Po kështu, ata kanë kërkuar edhe pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Kërkesa për rishikim është bazuar në nenin 494, shkronjat “a”, “ç” dhe “e”, të Kodit të Procedurës Civile (KPC), ndërsa kërkuessit kanë pretenduar se: - janë zbuluar rrethana dhe prova të reja me shkresë që kanë rëndësi për çështjen, të cilat nuk mund të diheshin nga ata gjatë shqyrtimit të çështjes (shkronja “a”); - vendimi i dhënë është bazuar në dokumente të falsifikuara (shkronja “ç”); - vendimi është në kundërshtim të hapur me një vendim tjetër të formës së prerë të dhënë midis po atyre palëve, për të njëjtin objekt dhe për të njëjtin shkak (shkronja “e”). Krahas argumenteve për secilin shkak rishikimi, kërkuessit Shishmani kanë paraqitur edhe provat ku mbështesnin pretendimet e tyre.

14. Ndërsa kërkesa për rishikim ka qenë në pritje për t’u shqyrtuar, KPC-ja ka pësuar disa ndryshime në vitet 2013 dhe 2017 në lidhje me mjetin e rishikimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë.

15. Kërkesa për rishikim është marrë në shqyrtim në vitin 2020. Fillimisht, me vendimin e datës 28.10.2020, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore. Më tej, me vendimin nr. 253 regjistri, datë 11.11.2020, mbështetur në nenin 500 të KPC-së, ky kolegji ka vendosur pranimin e kërkesës për pezullimin e ekzekutimit (*vendimi i pezullimit*), ndërsa me vendimin e datës 03.11.2021, pas ndryshimeve të KPC-së në vitin 2021, ka vendosur revokimin e vendimit për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore dhe shqyrtimin e saj në dhomën e këshillimit pa praninë e palëve (*vendimi i revokimit*). Kërkuessi ka marrë dijeni për vendimin e revokimit, si dhe për të drejtën e tij për të paraqitur pretendime me shkrim, të cilat i ka dërguar në datën 17.11.2021. Sipas një parashtrese me shkrim të kërkuessit, që mban datën 17.11.2021, drejtuar Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë në lidhje me kërkesën për rishikim të paraqitur nga trashëgimtarët Shishmani, nga ana e tij janë parashtruar disa pretendime. Konkretisht, kërkuessi ka ngritur pretendime në drejtim të paanshmërisë së gjyqtarëve në përbërje të trupit gjykues, por duke theksuar se nuk kërkonte përjashtimin e tyre, pasi ata ishin të detyruar të hiqnin dorë nga gjykimi i çështjes. Në këtë parashtresë, kërkuessi ka pretenduar po ashtu se kërkesa për rishikim ishte e pabazuar në ligj dhe duhej të rrëzohej, pasi nga trashëgimtarët Shishmani nuk ishte paraqitur asnjë provë e re që nuk dihej prej tyre gjatë gjykimit të çështjes, duke parashtruar argumente për disa nga dokumentet e paraqitura si provë për kërkesën për rishikim dhe për disa procese gjyqësore të tjera të papërmendura në kërkesën për rishikim. Sipas kërkuessit në këtë parashtresë, vendimi nr. 1098, datë 07.07.2005 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë ishte marrë në përputhje me ligjin e kohës, duke mos përbërë shkak rishikimi ndryshimi i mëvonshëm i legjislacionit për kthimin dhe kompensimin e pronave.

16. Me vendimin nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, ka vendosur prishjen e vendimeve nr. 1098, datë 07.07.2005 të Gjykatës së Lartë dhe nr. 332, datë 11.12.2003 të Gjykatës së Apelit Korçë, si dhe kthimin e çështjes për rigjykim në po atë gjykatë me tjetër trup gjykues. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka arritur në përfundimin se në çështjen civile objekt kërkesë për rishikim, paditësit Myteveli kanë ushtruar rekurs në Gjykatën e Lartë, por ai nuk u është komunikuar të paditurve Shishmani, ndërsa dëftesa e komunikimit të rekursit ka rezultuar e falsifikuar me vendim gjyqësor të të tria shkallëve të gjykimit. Sipas Kolegjit Civil, rekursi është një akt procedural i domosdoshëm që u komunikohet palëve të tjera pjesëmarrëse në gjykim, ndaj, referuar edhe jurisprudencës kushtetuese në lidhje me të drejtën e aksesit dhe asaj të mbrojtjes, si dhe parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, *“mosnjoftimi i rekursit për palën e paditur në atë gjykim e bën procesin e gjykimit në Gjykatën e Lartë një proces të parregullt, pasi i ka hequr mundësinë palës së paditur për t’u mbrojtur. Zhvillimi i gjykimit në bazë të këtij dokumenti të falsifikuar përbën shkak për rishikimin e vendimit të Gjykatës së Lartë”* (shih paragrafin 15 të vendimit të Gjykatës së Lartë). Në vijim, Kolegji Civil ka arritur në konkluzionin se *“shqyrtimi i çështjes në Gjykatën e Lartë pa u njoftuar rekursi i palëve kërkuese siç ka rezultuar nga vendimet e mësipërme gjyqësore, përbën shkelje procedurale dhe kjo shkelje është e tillë që passjellë detyrimisht prishjen e vendimit të gjykatës, pasi procesi i zhvilluar nga ajo gjykatë është një proces i parregullt ligjor, i cili vjen në kundërshtim me nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ”* (shih paragrafin 16 të vendimit të Gjykatës së Lartë). Në arsyetimin e vendimit të Kolegjit Civil nuk ka trajtim për elementet e pranueshmërisë për shqyrtim të kërkesës për rishikim dhe ligjin e zbatueshëm në këtë rast, sikundër as për shkaqet e tjera të rishikimit të ngritura në atë kërkesë (ato sipas shkronjave “a” dhe “e” të nenit 494 të KPC-së).

17. Në datën 24.06.2022 kërkuesi Engjëll Myteveli i është drejtuar Gjykatës me kërkesë për shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të dy vendimeve të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, të vendimit të datës 11.11.2020 për pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Gjykatës së Lartë, si dhe të vendimit të datës 28.02.2022 për pranimin e kërkesës për rishikimin e vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005, me të cilin çështja është kthyer për rigjykim në Gjykatën e Apelit Korçë.

18. Në datën 23.09.2022 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve. Kjo e fundit, në datën 12.10.2022 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

19. Në seancën e datës 26.01.2023 Gjykata ka vendosur shtyrjen e seancës për shqyrtimin e çështjes për në datën 21.02.2023, me qëllim saktësimin e subjekteve të

interesuara në këtë gjykim, konkretisht të personave që kanë vënë në lëvizje Gjykatën e Lartë me kërkesën për rishikimin e vendimit: Fillareti Salihaj, Fatri Shishmani, Violeta Topçi dhe Hafet Gjini.

20. Në parashtrimet e datës 15.11.2022, subjektet e interesuara i kanë kërkuar Gjykatës edhe shqyrtimin e çështjes në seancë plenare publike, kërkesë të cilën e kanë përsëritur edhe në datën 02.03.2023. Në seancën e datës 21.02.2023 Gjykata ka vendosur rrëzimin e kësaj kërkesë, me argumentin se në Mbledhjen e Gjyqtarëve të datës 12.10.2022 është vlerësuar i mjaftueshëm për nevojat e gjykimit kushtetues zhvillimi i seancës plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

21. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se i janë cenuar:

21.1. *E drejta për proces të rregullt ligjor*, në aspekt të:

21.1.1. *Parimit të sigurisë juridike*, pasi duke pranuar kërkesën për rishikim pa shkaqe ligjore, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të formës së prerë pas 15 vjetësh. Kërkesa për rishikim është paraqitur tej afateve ligjore të parashikuara nga nenet 445, 495 dhe 496 të KPC-së, konkretisht rreth 4 vjet e 8 muaj pas dhënies së vendimit nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë. Nga sistemi elektronik i Gjykatës së Lartë rezulton se ajo është paraqitur në datën 09.01.2012, ndërsa vula e vendosur në kopjen e saj të ndodhur në dosjen e Gjykatës së Lartë është e falsifikuar. Në kushtet kur kërkesa për rishikim ishte e pabazuar në ligj, pasi vendimi nr. 1098, datë 07.07.2005 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk bazohej në dokumente të falsifikuara, si dhe nuk kishte vendim tjetër të formës së prerë që binte në kundërshtim me të, Gjykata e Lartë duhej të kishte vendosur mospranimin e kërkesës. Vendimmarrja e saj bie ndesh me vendimin unifikues nr. 8, datë 24.03.2005 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

21.1.2. *Parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme*, pasi gjyqtarët e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë S.S., E.P. dhe I.P. kanë qenë në konflikt interesi me kërkuesin, i cili i ka denoncuar ata për korrupsion në parlamentin shqiptar dhe Ambasadën Amerikane në Republikën e Shqipërisë. Gjyqtari i Gjykatës së Lartë, S.S., i cili ka qenë pjesë e trupit gjykues në vendimin për pezullimin,

ka qenë edhe pjesë e trupit gjykues të Gjykatës që ka dhënë vendimet nr. 18, datë 23.06.2006 dhe nr. 133, datë 01.10.2007 për çështjen. Po kështu, gjyqtarët E.P. dhe I.P. kanë qenë njëkohësisht pjesë e trupit gjykues që ka dhënë vendimin për pezullimin e ekzekutimit dhe të atij që ka vendosur kthimin e çështjes për rigjykim në Gjykatën e Apelit Korçë. Për rrjedhojë, këta gjyqtarë duhej të kishin hequr dorë nga shqyrtimi në themel i kërkesës për rishikim, çka është kërkuar edhe në parashtrimet e tij të datës 17.11.2021, ndërkohë që ka hequr dorë vetëm gjyqtari S.S.

21.1.3. *Parimit të barazisë para ligjit dhe mosdiskriminimit*, pasi në raste të tjera Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk i ka pranuar kërkesat për rishikim të paraqitura tej afateve ligjore të përcaktuara.

21.1.4. *Parimit të gjykatës së caktuar me ligj*, pasi Gjykata e Lartë nuk ka kompetencë të prishë vendimin e saj për shkak të moskomunikimit të rekursit. Këtë të drejtë e ka vetëm Gjykata. Po kështu, ajo nuk ka zbatuar ligjin në fuqi në momentin e paraqitjes së kërkesës për rishikim, duke vepruar në kundërshtim me nenin 109 të ligjit nr. 38/2017, datë 30.05.2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8116, datë 29.03.1996 “Kodi i Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar” (ligji nr. 38/2017) dhe nenin 498, pika 2, të KPC-së. Gjykata e Lartë ka vepruar në kundërshtim me nenin 298, paragrafi 2, të KPC-së, duke e dërguar çështjen për rigjykim në Gjykatën e Apelit Korçë, pasi edhe nëse ekzistonin kushtet për pranimin e kërkesës për rishikim, duhej t’ia dërgonte çështjen për rigjykim një trupi tjetër gjykues pranë saj.

21.1.5. *Parimit të ligjshmërisë*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka trajtuar moskomunikimin e rekursit si cenim të së drejtës për proces të rregullt ligjor, ndërkohë që ka njoftuar për zhvillimin e gjykimit persona që kanë ndërruar jetë dhe nuk ka bërë kalimin procedural për trashëgimtarët e tyre, në zbatim të nenit 199/1 të KPC-së.

21.1.6. *Së drejtës për t’u dëgjuar*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka trajtuar problemet ligjore të ngritura nga kërkuuesi si në rekurs, ashtu edhe në parashtrimet e tij të datës 17.11.2021.

21.1.7. *Standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka trajtuar si prova të reja provat e shqyrtuara në gjykimin e

mëparshëm. Dokumentet mbi të cilat është mbështetur vendimi nr. 1098, datë 07.07.2005 i Gjykatës së Lartë nuk janë konsideruar të falsifikuara.

21.1.8. *Standardit të gjyimit brenda një afati të arsyeshëm*, pasi duke e kthyer çështjen për rigjykim, shqyrtimi i themelit të saj zgjatet pambarim.

21.2. *E drejta e pronës*, pasi vendimet e Gjykatës së Lartë për pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të saj dhe prishjen e këtij vendimi dhe atij të gjykatës së apelit, si dhe kthimin e çështjes për rigjykim cenojnë rëndë interesat e tij ekonomikë. Vendimi i KKKP-së, Korçë, që i ka kthyer pronën trashëgimtarëve të familjes Shishmani, është i datës 22.03.1995, ndërkohë që ndryshimet e bëra me ligjin nr. 7916, datë 12.04.1995 në ligjin nr. 7698/1993 nuk kishin hyrë ende në fuqi. Pretendimet e trashëgimtarëve të familjes Shishmani për ndryshimin e nenit 2 të ligjit nr. 9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës” (*ligji nr. 9235/2004*) me ligjin nr. 10095, datë 12.03.2009, janë të pabazuara. Ky ndryshim nuk i jepte të drejtë familjes Shishmani për të paraqitur kërkesë për rishikim. Po kështu, kërkesa për rishikim nuk është paraqitur për një nga shkaqet e parashikuara me ligj dhe pretendimi i tyre se aktgjykimet e Gjykatës së Paqit Korçë përbën provë të re, është i pabazuar, pasi kjo provë dihej që në vitin 2010.

22. *Subjektet e interesuara, Fillareti Salihaj, Fatri Shishmani, Lejla Shishmani, Violeta Topçi dhe Hafet Gjino*, kanë parashtruar se:

22.1. Vendimi i Gjykatës së Lartë i kundërshtuar nuk është përfundimtar dhe, si i tillë, nuk mund të jetë objekt i gjyimit kushtetues.

22.2. Pretendimi për *cenimin e parimit të sigurisë juridike* është i pabazuar. Rekursi i paraqitur nga paditësit nuk u është komunikuar dhe firma e hedhur në lajmërimin e marrjes dijeni ka rezultuar e falsifikuar me vendim gjyqësor të të tria shkallëve. Në kushtet kur ndaj vendimit nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë për çështjen e falsifikimit të firmës në dëftesën e komunikimit të rekursit ishte paraqitur rekurs, përfundimtar për këtë qëllim konsiderohet vendimi nr. 00-2011-2272 (526), datë 22.11.2011 i Gjykatës së Lartë. Ky qëndrim është mbajtur edhe nga Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës në vendimin nr. 133, datë 10.10.2007 dhe jurisprudenca e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*). Kërkesa për rishikim është depozituar në Gjykatën e Lartë në datën 19.12.2011 me nr. F-108, çka rezulton nga vula dhe shënimi i sekretarisë gjyqësore, pra brenda afatit ligjor. Krahas falsitetit të

njoftimit, ajo përmbante edhe prova të tjera, të cilat përbënin, gjithashtu, shkak për rishikim. Pretendimet e kërkuarit se janë vënë në dijeni të aktgjyqtarisë së zotnimit të vitit 1934 kohë përpara paraqitjes së kërkesës në Gjykatën e Lartë është i pavërtetë, pasi për këtë provë të re janë vënë në dijeni gjatë gjyqimit të çështjes për falsifikimin e firmës së lajmërimarrjes së rekursit.

22.3. Pretendimet e kërkuarit për *cenimin e parimit të paanshmërisë* janë të pabazuara. Pretendimi se ndaj gjyqtarit S.S. është bërë kallëzim për korrupsion, nuk përbën shkak për cenimin e parimit të paanshmërisë, ashtu siç nuk përbën shkak fakti se dy gjyqtarët që kanë gjykuar çështjen kanë vendosur për kërkesën për pezullim. Vendimet e pezullimit kanë natyrë të ndërmjetme dhe nuk paragjykojnë themelin e çështjes.

22.4. Pretendimi i kërkuarit për cenimin e *parimit të barazisë para ligjit* është i pabazuar, pasi vendimet e paraqitura në këtë drejtim nuk kanë lidhje me rastin konkret.

22.5. Pretendimi për cenimin e *së drejtës për t'u dëgjuar* është i pabazuar, pasi kërkuari është njoftuar për gjykimin e çështjes në Gjykatën e Lartë, duke iu dhënë mundësi të paraqesë pretendimet e tij me shkrim në përputhje me procedurën e caktuar me ligj për gjykimin në atë gjykatë dhe nuk ka paraqitur asnjë pretendim.

22.6. Pretendimi për cenimin e *standardit të arsytimit të vendimit* është i pabazuar, pasi, siç rezulton edhe nga kërkesa, vendimi është shpallur i arsyetuar.

22.7. Pretendimi për cenimin e *parimit të ligjshmërisë* është i pabazuar, pasi nga ana e tyre janë paraqitur në gjykim dëshmitë e trashëgimive të të gjitha palëve që kanë ndërruar jetë gjatë gjyqimit të çështjes në Gjykatën e Lartë, si për palën paditëse, ashtu edhe për palët e paditura.

22.8. Me vendimin nr. 1098, datë 07.07.2005, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka cenuar të *drejtën e tyre të pronësisë*, pasi:

22.8.1. Prona me sipërfaqe 583 m² që i është njohur ish-pronarit Rahmi Shishmani përfshinte godinat nr. 2 dhe nr. 4. Në datën 24.04.1967 godinën nr. 2, me sipërfaqe 111 m² dhe oborr po kaq, shteti ia ka kaluar në pronësi shtetases Kimete Haki Biba, e cila po atë vit ia ka shitur shtetasit Shaqir Beqir Çausllarit. Procedurat gjyqësore të zhvilluara në lidhje me këtë pronë nga njëri prej trashëgimtarëve të këtij të fundit tregojnë se sipërfaqja prej 222 m², e cila përfshihej brenda truallit prej 583 m², është trajtuar si pronë më

vete dhe nuk ka qenë asnjëherë në posedim ose pronësi të kërkuarit dhe paditësve të tjerë.

22.8.2. Me vendimin nr. 737/1, datë 02.06.1995 të KKKP-së, Korçë, paditësve Myteveli u është njohur dhe kthyer prona që u ishte shpronësuar në vitin 1960 e në shkëmbim të së cilës kanë përfituar godinën nr. 4, si dhe janë kompensuar në vlerë të plotë për pronën e shpronësuar. Në këto kushte, ata nuk mund të përfitojnë njëkohësisht si pronën që u është shpronësuar, ashtu edhe pronën që u është dhënë në këmbim të shpronësimit. Sipas vërtetimit të pronësisë nr. 808/25, datë 05.07.1963, shteti ka kaluar në pronësi të vëllezërve Myteveli vetëm godinën nr. 4.

22.8.3. Me vendimin e formës së prerë nr. 2436, datë 22.09.1995 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, trashëgimtarëve të Rahmi Shishmanit u është njohur pronësia edhe për sipërfaqen prej 494 m², të patrajtuar sipas pikës 3 të vendimit nr. 706/1995 të KKKP-së, Korçë, krahas sipërfaqes prej 583 m² ku shtrihet pjesërisht ndërtesa objekt gjykimi.

22.8.4. Në datën 18.09.2002, në cilësinë e pronarëve, trashëgimtarët Shishmani kanë kaluar pronësinë e ndërtesës dhe të truallit me sipërfaqe 884 m² në favor të shtetasve Servet Feka dhe Agim Shahu, të cilët, në cilësinë e pronarëve, kanë ngritur mbi të një godinë tjetër, në zbatim të lejes së ndërtimit të datës 12.02.2003 të Këshillit të Rregullimit të Territorit pranë Bashkisë Korçë. Në kohën e gjykimit të çështjes godina nuk ka ekzistuar, pasi ajo ishte prishur në vitin 2003 dhe paditësit Myteveli nuk kanë qenë më pronarë të kësaj prone, ndërkohë që pronarët e rinj nuk janë thirrur në gjykim.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuarit

23. Çështja e legjitimitetit (*locus standi*) është vlerësuar nga Gjykata si një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara

në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë kumulative, në kuptimin që mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

24. Gjykata çmon se kërkuesi, si individ, legjitimohet *ratione personae*, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në këtë Gjykatë dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

25. Lidhur me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, individ mund t’i drejtohet Gjykatës me ankim kushtetues individual, vetëm pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e të drejtave kushtetuese që ai pretendon se i janë cenuar. Shterimi i mjeteve juridike ka të bëjë me kontrollin subsidiar që ushtron Gjykata Kushtetuese, përfshirë edhe rastet e shkeljes së të drejtave të individit (*shih vendimet nr. 23, datë 10.10.2022; nr. 56, datë 25.07.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Mjetet ligjore konsiderohen të shteruara kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 35, datë 01.11.2021; nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Për sa i takon pretendimit për cenimin e standardit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, në jurisprudencën e saj, në referim të ndryshimeve ligjore të bëra në nenet 399/1 e vijues të KPC-së, Gjykata ka vlerësuar se, si rregull, individ duhet t’u drejtohet gjykatave të zakonshme në përputhje me parashikimet e KPC-së dhe vetëm pasi të ketë shteruar garancitë e mbrojtjes që i ofrohen nga juridiksioni i zakonshëm gjyqësor, ai mund të vërë në lëvizje gjykimin kushtetues (*shih vendimin nr. 3, datë 11.02.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas Gjykatës, vetëm në raste të veçanta, kur vihet në dyshim efektiviteti i këtij mjeti, kërkuesi mund t’i drejtohet drejtpërsëdrejti kësaj Gjykate me ankim kushtetues individual për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm dhe përshpejtimin e procedurave (*shih vendimet nr. 39, datë 09.12.2021; nr. 35, datë 01.11.2021; nr. 33, datë 01.11.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Në rastin konkret, Gjykata vëren se nga dosja gjyqësore e administruar për qëllim të gjykimit kushtetues të çështjes, rezulton se kërkesa për rishikim është depozituar në Gjykatën e Lartë në datën 19.12.2011 me nr. F-108 prot. dhe është regjistruar në atë gjykatë në datën

09.01.2012 me nr. 11243-00028-00-2012 (*shih dosjet gjyqësore nr. 253 vendimi, datë 11.11.2020 të Gjykatës së Lartë, faqja 116; nr. 11243-00028-00-2012 regjistri themeltar, datë 20.12.2012 të Gjykatës së Lartë, faqja 1*), ndërsa vendimi është marrë në datën 28.02.2022. Nga materialet e çështjes nuk rezulton që kërkuesi t'i jetë drejtuar Gjykatës me kërkesë për konstatimin e shkeljes së të drejtës për gjykim brenda një afati të arsyeshëm ose, pas hyrjes në fuqi të dispozitave të reja ligjore të KPC-së në datën 05.11.2017, të ketë shfrytëzuar mjetet ligjore të parashikuara nga nenet 399/1 e vijues të këtij kodi për gjykimin e çështjes së tij nga Gjykata e Lartë brenda një afati të arsyeshëm ose për përshpejtimin e procedurave, si dhe nuk ka parashtruar asnjë argument në këtë drejtim. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se për këtë pretendim ai nuk ka shteruar mjetet në dispozicion, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës dhe nenit 71/a, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 8577/2000.

28. Në lidhje me pretendimet e tjera, Gjykata konstaton se përmes ankimit kushtetues individual kërkuesi ka kërkuar shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë që ka vendosur për pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të kësaj gjykate, si dhe të vendimit të këtij kolegji, i cili ka pranuar kërkesën për rishikim, duke vendosur prishjen e vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Gjykatës së Lartë dhe atij nr. 332, datë 11.12.2003 të Gjykatës së Apelit Korçë, si dhe kthimin e çështjes për rigjykim në këtë të fundit. Për sa u takon pretendimeve të kërkuetit për vendimin e pezullimit nr. 253 regjistri, datë 11.11.2020 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, Gjykata vlerëson se ato duhen trajtuar së bashku me vendimin nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Gjykatës së Lartë për pranimin e kërkesës për rishikim, për aq sa janë të lidhura me njëra-tjetrën.

29. Po kështu, për sa u përket pretendimeve për vendimin nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë që ka vendosur pranimin e kërkesës për rishikim, duke kthyer çështjen për rigjykim në Gjykatën e Apelit Korçë, në jurisprudencën e saj Gjykata ka pranuar se vlerësimi i respektimit të standardeve kushtetuese gjatë procesit të rishikimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë, i nënshtrohet juridiksionit kushtetues (*shih vendimet nr. 5, datë 01.03.2018; nr. 61, datë 27.09.2016; nr. 49, datë 10.07.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione temporis*, pasi vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë mban datën 28.02.2022, kurse ankimi kushtetues individual është dërguar nëpërmjet shërbimit postar në datën 24.06.2022, brenda afatit 4-mujor, të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

31. Për sa i takon legjitimitetit *ratione materiae*, kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor në drejtim të parimit të sigurisë juridike, parimit të gjykimit

nga një gjykatë e paanshme, parimit të barazisë para ligjit dhe mosdiskriminimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj, parimit të ligjshmërisë, së drejtës për t'u dëgjuar, standardit të arsyetimit të vendimit, si dhe së drejtës së pronës, pretendime të cilat *prima facie* përfshihen në juridiksionin e Gjykatës.

32. Në drejtim të këtij legjitimiti, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për cenimin e parimit të barazisë para ligjit dhe mosdiskriminimit, parimit të gjykatës së caktuar me ligj, parimit të ligjshmërisë dhe së drejtës për t'u dëgjuar, në thelb, kanë të bëjnë me parimin e sigurisë juridike. Nga ana tjetër, për sa i takon pretendimit për cenimin e së drejtës së pronës, e cila përbën të drejtë kushtetuese me natyrë substanciale, Gjykata thekson se, si rregull, ajo i shqyrton pretendimet e individit për cenimin e të drejtave themelore pas shterimit të shkallëve të zakonshme të gjykimit, duke qenë se bazuar në parimin e subsidiaritetit gjykatat e zakonshme, në përputhje me kompetencat e tyre, kanë mundësi t'i riparojnë shkeljet eventuale duke zhvilluar një proces të rregullt ligjor. Gjithashtu, Gjykata, bazuar në nenin 131, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës, mund t'i shqyrtojë pretendimet për cenimin e të drejtave themelore substanciale në mënyrë autonome, pra pa i lidhur domosdoshmërisht me procesin e rregullt ligjor, kur shkakua përcaktues i cenimit, të paktën në dukje, nuk është rezultat i drejtpërdrejtë dhe i lidhur ngushtë me procesin e gjykatave të zakonshme (*shih vendimin nr. 33, datë 14.11.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Për sa u takon pretendimeve për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme, për shkak të pjesëmarrjes së disa prej gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në trupin gjykues që ka vendosur për vendimin e pezullimit të ekzekutimit dhe për themelin e kërkesës për rishikim, përmes të cilit është vendosur prishja e vendimit të saj dhe atij të gjykatës së apelit dhe çështja e themelit është kthyer për rigjykim pranë kësaj të fundit, Gjykata vëren se këto vendime janë marrë në përfundim të proceseve gjyqësore që kanë karakteristika të dallueshme dhe që bazohen në konsiderata dhe vlerësime të ndryshme të gjyqtarëve. Për rrjedhojë, pretendimi i ngritur nga kërkuari për këtë argument është haptazi i pabazuar. Po kështu, argumenti i kërkuarit për denoncimin e gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë, si shkak paanshmërie, nuk është i mjaftueshëm në nivel kushtetues për të vënë në dyshim respektimin në rastin konkret të parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme, për sa kohë ky veprim tregon për një veprim të njëanshëm të vetë kërkuarit dhe nuk mund të klasifikohet në ndonjë prej rasteve të papajtueshmërisë për ushtrimin e funksioneve nga gjyqtarët e çështjes. Për pasojë, edhe për këtë argument, pretendimi i ngritur nga kërkuari është haptazi i pabazuar.

34. Në përmbledhje të arsyetimit të mësipërm, Gjykata vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione materiae* për një pjesë të pretendimeve të tij. Për rrjedhojë, Gjykata në

vijim do të duhet të analizojë bazueshmërinë në themel të pretendimeve për cenimin e së drejtës për proces të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të parimit të arsytimit të vendimit të lidhur me parimin e sigurisë juridike, si dhe për cenimin e së drejtës së pronës, të garantuar nga neni 41 i Kushtetutës.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor të lidhur me parimin e sigurisë juridike

35. Kërkuesi ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka trajtuar si prova të reja ato të shqyrtuara në gjykimin e mëparshëm. Dokumentet mbi të cilat është mbështetur vendimi nr. 1098, datë 07.07.2005 i Gjykatës së Lartë nuk janë konsideruar të falsifikuara. Po kështu, duke pranuar kërkesën për rishikim, pa shkaqe ligjore, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të formës së prerë pas 15 vjetësh. Kërkesa për rishikim është paraqitur tej afateve ligjore të parashikuara nga nenet 445, 495 dhe 496 të KPC-së, konkretisht rreth 4 vjet e 8 muaj pas dhënies së vendimit nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë. Nga sistemi elektronik i Gjykatës së Lartë rezulton se ajo është paraqitur në datën 09.01.2012, ndërsa vula e vendosur në kopjen e saj të ndodhur në dosjen e Gjykatës së Lartë është e falsifikuar. Në kushtet kur kërkesa për rishikim ishte e pabazuar në ligj, pasi vendimi nr. 1098, datë 07.07.2005 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk bazohej në dokumente të falsifikuara dhe nuk kishte vendim tjetër të formës së prerë që binte në kundërshtim me të, Gjykata e Lartë duhej të kishte vendosur mospranimin e kërkesës. Vendimmarrja e saj bie ndesh me vendimin unifikues nr. 8, datë 24.03.2005 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

36. Subjektet e interesuara, Fillareti Salihaj, Fatri Shishmani, Lejla Shishmani, Violeta Topçi dhe Hafet Gjino, kanë prapësuar se pretendimet e kërkuesit për cenimin e standardit të arsytimit gjyqësor dhe të parimit të sigurisë juridike janë haptazi të pabazuara. Rekursi i paraqitur nga paditësit nuk u është komunikuar dhe firma e hedhur në lajmërimin e marrjes ka rezultuar e falsifikuar me vendim gjyqësor të të tria shkallëve. Në kushtet kur ndaj vendimit nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë për çështjen e falsifikimit të firmës në dëftesën e komunikimit të rekursit ishte paraqitur rekurs, përfundimtar për këtë qëllim konsiderohet vendimi nr. 00-2011-2272 (526), datë 22.11.2011 i Gjykatës së Lartë. Ky qëndrim është mbajtur edhe nga Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës në vendimin nr. 133, datë 10.10.2007 dhe jurisprudenca e GJEDNJ-së. Kërkesa për rishikim është depozituar në Gjykatën e Lartë në datën 19.12.2011 me nr. F-108, çka rezulton nga vula dhe shënimi i

sekretarisë gjyqësore, pra brenda afatit ligjor. Krahas falsitetit të njoftimit, ajo përmbante edhe prova të tjera, të cilat përbënin, gjithashtu, shkak për rishikim. Pretendimet e kërkuarit se janë vënë në dijeni të aktgjyqësorisë së zotnimit të vitit 1934 kohë përpara paraqitjes së kërkesës në Gjykatën e Lartë, është i pavërtetë, pasi për këtë provë të re janë vënë në dijeni gjatë gjykimit të çështjes për falsifikimin e firmës së lajmërimarrjes së rekursit.

37. Në lidhje me standardin e arsytimit, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsytimit të vendimeve gjyqësore, penale ose civile, si një garanci për procesin ligjor. Në jurisprudencën e saj të vazhdueshme ajo ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 22, datë 29.09.2022; nr. 6, datë 16.02.2021; nr. 8, datë 28.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Në këtë drejtim, vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 22, datë 29.09.2022; nr. 19, datë 01.04.2021; nr. 20, datë 13.04.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Po kështu, Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar vazhdimisht rëndësinë e parimit të sigurisë juridike, si një nga aspektet themelore të shtetit të së drejtës, duke e parë të lidhur me parimin *res judicata*, sipas të cilit vendimi gjyqësor i formës së prerë, që përbën gjë të gjykuar, është shprehje dhe konkretizim i së drejtës mbi marrëdhënien juridike dhe ka për qëllim t'i japë jo vetëm qartësi, por edhe siguri kësaj marrëdhënieje. Cenimi i parimit të gjësë së gjykuar do të çonte në cenimin e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetues e ligjorë të garantuara nga neni 42 i Kushtetutës, pra në cenim të vetë sigurisë juridike. Siguria juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit të shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin (*shih vendimet nr. 22, datë 29.09.2022; nr. 2, datë 11.02.2021; nr. 50, datë 03.07.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Për sa u përket të drejtave të fituara si element i parimit të sigurisë juridike, Gjykata është shprehur se çdo proces ku vihen në dyshim të drejtat e fituara, nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të “procesit të rregullt”, përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku pretendohet cenimi i të drejtave të fituara dhe, për rrjedhojë, parimi i sigurisë juridike (*shih vendimet nr. 11, datë 16.04.2018; nr.10, datë 13.02.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Duke iu rikthyer çështjes konkrete, në analizë të vendimmarrjes së Gjykatës së Lartë, Gjykata konstaton se në kërkesën për rishikimin e vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, subjektet e interesuara kanë parashtruar si shkaqe rishikimi: (i) zbulimi i rrethanave dhe provave të reja me rëndësi për çështjen, të cilat nuk dihehin prej tyre në kohën e shqyrtimit të themelit, konkretisht se kërkuesit në gjykimin e zakonshëm e kanë përfituar nga shteti pronën objekt gjykimi, në kompensim të pronës që atyre u është shpronësuar, ndërkohë që prona e shpronësuar u është kthyer me vendimin nr. 737/1 datë 02.06.1995 të KKKP-së, Korçë, çka përbënte shkak të ri, në kuptim të nenit 494, shkronja “a”, të KPC-së; (ii) vendimi nr. 1098, datë 07.07.2005 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është bazuar në dokumente të falsifikuara, pasi dëftesa e komunikimit të rekursit të paditurve Shishmani ka rezultuar e falsifikuar me vendimin nr. 219, datë 29.01.2007 të Gjykatës së Rrethit Korçë, lënë në fuqi me vendimet nr. 147, datë 16.04.2007 të Gjykatës së Apelit Korçë dhe nr. 526, datë 22.11.2011 të Gjykatës së Lartë, çka përbënte shkak rishikimi, në kuptim të nenit 494, shkronja “ç”, të KPC-së; (iii) vendimi është në kundërshtim të hapur me një vendim tjetër të formës së prerë, të dhënë për një pjesë të objektit të këtij gjykimi dhe për të njëjtin shkak, sipas të cilit, sipërfaqja e truallit prej 222 m², e ndodhur në truallin me sipërfaqe prej 583 m², nuk i ka kaluar asnjëherë nga shteti paditësve dhe kjo sipërfaqe nuk ka qenë në pronësi të tyre, por të personave të tjerë, çka përbënte shkak rishikimi në kuptim të nenit 494, shkronja “e”, të KPC-së (*shih vendimin nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, faqet 4-5*).

42. Për sa i përket vetëm njërit nga shkaqet, falsitetit të dëftesës së komunikimit të rekursit të datës 21.04.2004 të të paditurve Shishmani, si shkak për rishikimin e vendimit nr. 1098, datë 07.07.2005 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, ky kolegji ka arsyetuar: “13. [...] Falsiteti i Dëftesës së komunikimit është vërtetuar me vendimin gjyqësor nr. 219 datë 29.01.2007 të Gjykatës së Rrethit Korçë, vendim i lënë në fuqi nga Gjykata e Apelit Korçë me vendimin nr. 147, datë 16.04.2007 dhe nga Gjykata e Lartë me vendimin nr. 526, datë 22.11.2011. Rekursi është një akt procedural i domosdoshëm që u komunikohet palëve të tjera

pjesëmarrës në gjykim, sipas neneve 472,476,477,478 të KPC. Akti është i pavlefshëm edhe në vështrim të nenit 122 të KPC, pasi nuk është zbatuar kjo kërkesë ligjore që ka lidhje me mënyrën e njoftimit dhe personit të cilit duhej t'i njoftohej. 15. [...] mosnjoftimi i rekursit për palën e paditur në atë gjykim e bën procesin e gjykimit në Gjykatën e Lartë një proces të parregullt, pasi i ka hequr mundësinë palës së paditur për t'u mbrojtur. Zhvillimi i gjykimit në bazë të këtij dokumenti të falsifikuar përbën shkak për rishikimin e vendimit të Gjykatës së Lartë. Menjëherë palët kërkuese i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikim të vendimit më datë 19.12.2011. 16. [...] shqyrtimi i çështjes në Gjykatën e Lartë pa u njoftuar rekursi i palëve kërkuese siç ka rezultuar nga vendimet e mësipërme gjyqësore, përbën shkelje procedurale dhe kjo shkelje është e tillë që pas sjellë detyrimisht prishjen e vendimit të gjykatës, pasi procesi i zhvilluar nga ajo gjykatë është një proces i parregullt ligjor, i cili vjen në kundërshtim me nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ” (shih vendimin nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, faqet 8 dhe 9).

43. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se, bazuar në nenin 485, shkronja “c”, të KPC-së, Gjykata e Lartë ka vendosur pranimin e kërkesës për rishikim, prishjen e vendimit të saj nr. 1098, datë 07.07.2005 dhe të vendimit nr. 332, datë 11.12.2003 të Gjykatës së Apelit Korçë dhe kthimin e çështjes për rigjykim pranë kësaj të fundit për shqyrtimin në themel, ndonëse shkak i pranuar i rishikimit lidhej me falsitetin dhe pavlefshmërinë e aktit të njoftimit të rekursit për trashëgimtarët Shishmani, pra me rregullsinë e procesit gjyqësor të zhvilluar në vitin 2005 në Gjykatën e Lartë. Në vendimin e pranimin të kërkesës për rishikim nuk arsyetohet për ekzistencën e ndonjë rasti rishikimi që afekton procesin dhe vendimmarrjen e Gjykatës së Apelit Korçë. Pavarësisht kësaj, vendimi i saj është prishur, duke u urdhëruar ajo gjykatë të rigjykojë çështjen në themel, megjithëse shkak i pranuar i rishikimit nuk lidhej me nevojën e saktësimit të fakteve të reja.

44. Në vlerësimin e Gjykatës, analiza e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë në drejtim të rastit të pranuar të rishikimit në raport me dispozitivin, me të cilin disponohet prishja e vendimit të Gjykatës së Apelit Korçë dhe rigjykimi i çështjes, krijon alogjizëm në vendimin objekt kundërshtimi. Pjesa arsyetuese dhe dispozitivi i këtij vendimi nuk formojnë një përmbajtje koherente brenda tij, çka bën që ky vendim të mos ketë një harmoni të brendshme.

45. Për të arritur në këtë konkluzion, Gjykata vëren se në vendimin e tij Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë i është referuar nenit 485/c të KPC-së, që përcakton mënyrën e vendimmarrjes pas shqyrtimit të rekursit, situatë ligjore kjo e ndryshme nga ajo e procedurës së shqyrtimit të kërkesës për rishikim, duke mos iu referuar kështu dispozitave konkrete (nenit 498 të KPC-së) që rregullojnë në mënyrë të posaçme këtë procedurë të veçantë. Edhe në

arsyetimin e vendimit, në funksion të analizës së ndryshimeve ligjore të KPC-së me ligjin nr. 44/2021, në raport me përbërjen e trupit gjykues, procedurën e gjykit dhe vendimmarrjen, ky kolegji i referohet shqyrtimit të rekursit dhe vendimmarrjes sipas nenit 485 të KPC-së, përmbajtjes së tij aktualisht në fuqi (*shih vendimin nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, faqja 7, pika 10*).

46. Arsyetimi i mësipërm krijon paqartësi në drejtim të disponimit për prishjen e vendimit të Gjykatës së Apelit Korçë dhe kthimin asaj të çështjes për rigjykim në themel, kur rasti i pranuar i rishikimit lidhet me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë dhe vendimin e saj nr.1098, datë 07.07.2005, duke mos ndikuar kështu procesin dhe vendimmarrjen e Gjykatës së Apelit Korçë. Për më tepër, ky rast rishikimi nuk përmban as nevojën për saktësimin e fakteve të reja nga kjo gjykatë në kuadër të rigjykit të urdhëruar. Fakti që kërkuesit e rishikimit, krahas rastit të pranuar, kanë ngritur pretendime për ekzistencën edhe të rasteve të tjera për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë, raste të cilat lidhen me fakte dhe rrethana të çështjes, nuk do të thotë që kërkesa për rishikim është pranuar edhe në lidhje me to, për sa kohë Kolegji Civil, pavarësisht se i ka pasqyruar në vendim si pretendime të kërkuesve të rishikimit, nuk i ka shqyrtuar dhe as është shprehur për to.

47. Gjykata rithekson se rishikimi përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjeti ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm, pasi ka për objekt një vendim gjyqësor të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi gjyqësor vetëm për një numër të kufizuar shkaqesh, të parashikuara shprehimisht nga dispozitat procedurale përkatëse (*shih vendimet nr. 5, datë 01.03.2018; nr. 74, datë 16.12.2016; nr. 49, datë 10.07.2015; nr. 36, datë 26.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Krahas përcaktimit në mënyrë eksplicite të rasteve të rishikimit, ligji përcakton po ashtu edhe kushtet e pranueshmërisë së kërkesës për rishikim. Duke mbajtur në konsideratë parimin e sigurisë juridike dhe natyrën përjashtimore të rishikimit, Gjykata thekson se pranimi i rastit të rishikimit të një vendimi gjyqësor të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, duhet të gjejë patjetër trajtim të shprehur në vendimin e gjykatës. Për më tepër, një gjë e tillë është e domosdoshme edhe në funksion të përcaktimit të kufijve të shqyrtimit të çështjes nga gjykata e rigjykit.

48. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se arsyetimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë në rastin konkret është i pamjaftueshëm dhe i paqartë dhe nuk përmbush kriteret e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se pretendimi i kërkuesit për

cenimin standardin e arsytimit të vendimit gjyqësor të lidhur me parimin e sigurisë juridike është i bazuar.

49. Në kushtet kur kjo çështje do të rishqyrtohet nga Gjykata e Lartë, Gjykata vlerëson të mos ndalet në analizën e pretendimeve të tjera të kërkuarit në drejtim të sigurisë juridike për shkak të paraqitjes së kërkesës për rishikim tej afateve ligjore, pasi ajo gjykatë duhet të shprehet edhe për këtë pretendim. Ndërsa, për sa i përket pretendimit të kërkuarit për cenimin e së drejtës së pronës, Gjykata çmon se, për sa kohë konstatoi cenimin nga Gjykata e Lartë të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor të lidhur me parimin e sigurisë juridike, ky cenim ka ndikuar edhe në këtë të drejtë.

50. Në përfundim, Gjykata vlerëson se kërkesa është e bazuar sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj dhe duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

V E N D O S I:

1. Pranimin e kërkesës.

2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2022-658 (69), datë 28.02.2022 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

3. Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Kolegjin Civil të Gjykatës së Lartë.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 10.03.2023

Shpallur më 11.04.2023